

Serhii JADAN s-a născut în 1974, la Starobilsk, Ucraina, și a absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Harkiv. În anul 1995 debutează cu volumul de poezie *Generalul Iuda*, urmat de *Pepsi* (1998). Publică apoi mai multe antologii de poezii, poeme și povestiri: *Balade de război și reconstrucție* (2001), *Maradona* (2007), *Etiopia* (2009) și altele. *Big Mac* este primul volum de proză scurtă, apărut în 2003, urmat de romanele *Depeche Mode* (2004), *Anarchy in the UKR* (2005). În 2014 a publicat antologia de nouă povestiri și treizeci de poeme *Mesopotamia*. Romanul *Internat* apare în 2017, la Editura Meridian din Cernăuți. Serhii Jadan a primit peste 20 de premii și distincții, atât în Ucraina, cât și în străinătate. Versurile lui au fost puse pe muzică de cele mai cunoscute formații rock din Ucraina. În 2017, la Editura Cartier, apare ediția română a romanului *Jazz în Donbas*, iar în 2021, la aceeași editură, îi apar romanele *Anarchy in the UKR* și *Internat*.

Maria HOȘCIUC este lector univ. dr. la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, Departamentul de Filologie Rusă și Slavă, autoare a numeroase studii și articole din domeniul literaturii și culturii ruse și ucrainene. Procesului literar contemporan i-a consacrat un volum de critică – *Postmodernismul în literaturile rusă și ucraineană* (Editura Universității din București, 2015). Dintre traducerile sale amintim: *Odată, toamna* (M. Gorki) și *Umbrele* (V.G. Korolenko), care au intrat în volumul de proză scurtă *Odată, toamna: antologie de proză rusă*, volum coordonat de Antoaneta Olteanu, apărut în anul 2016. Din limba ucraineană a tradus povestirea *Insula tăcerii de iarnă* a scriitoarei Halina Tarasiuk, publicată în revista „Mantaua lui Gogol”, anul V, nr. 18-22, aprilie 2016 – iunie 2017; romanul *Jazz în Donbas* de Serhii Jadan, Editura Cartier, 2017; romanul *Internat* de Serhii Jadan, Editura Cartier, 2021, și romanul *Recreații* de Iuri Andruhovici, Editura Cartier, 2021.

SERHII JADAN

Depeche Mode

roman

Traducere din ucraineană și note de Maria HOȘCIUC

CARTIER

15.02.04 (duminică)

Când aveam 14 ani și îmi formasem deja propriile păreri despre viață, m-am îmbătat pentru prima dată. M-am făcut criță. Era foarte cald, deasupra mea zbura cerul albastru, iar eu stăteam întins pe o saltea dungată și muream, nu puteam nici măcar să mă dreg, pentru că aveam doar 14 ani și pur și simplu încă nu învățasem s-o fac. În ultimii 15 ani am avut mai mult decât suficiente motive să nu iubesc această viață, încă de la bun început, imediat ce am început s-o percep, viața se dovedise a fi o chestie rea și nerecunoscătoare, începuse numaidecât să-și facă un obicei din situații de rahat, de care n-ai vrea să-ți amintești, dar care îți rămân în minte pentru mult timp. Deși, din partea mea, nu am avut niciodată pretenții speciale de la ea, probabil, relația mea cu viața era una bună, în ciuda idioțeniei ei clinice. De regulă, mă cam mulțumeam totul, cu excepția anumitor intervenții periodice din exterior, eram mulțumit de condițiile mele de trai, de oamenii cu care interacționez, de cei cu care mă întâlnesc din când în când și cu care aveam de-a face. În principiu, ei nu mă deranjau, sper că nici eu pe ei. Ce mai era? Eram mulțumit de banii pe care-i aveam, adică nu mă mulțumeam suma ca atare, bani aproape că n-am avut niciodată, eram mulțumit de modul în care se învârtteau în jurul meu – încă din copilărie am observat că bancnotele apar fix atunci când ai nevoie de ele și sunt exact atâtea de câte ai nevoie, de regulă, asta funcționa, funcționa cu siguranță în cazul în care nu ți-ai pierdut complet conștiința și încă îți mai păstrai măcar o

URMĂ DE DECENTĂ, te spălai pe dinți, de exemplu, sau nu mâncai carne de porc dacă erai musulman, atunci la tine venea îngerul, cu o regularitate necunoscută ție, cu manșete negre de contabil și o lupă pe aripi, îți încărca contul curent cu o anumită sumă echivalentă în bani, pentru ca tu, pe de o parte, să nu dai ortul popii, iar pe de alta, să nu te rupi prea tare în figuri și să nu-ți pângărești reîncarnarea prin cumpărare de petroliere sau cisterne cu spirt. Asta mă mulțumea, pentru acest lucru eram înțelegător față de îngeri și îi susțineam. Eram mulțumit de țara în care trăiam, mă mulțumea acea cantitate de căcat cu care era umplută și care în cele mai critice momente din viața mea îmi ajungea până la genunchi, poate și mai sus. Înțelegeam că aș fi putut să mă nasc într-o altă țară, mult mai rea, de exemplu, cu o climă mai neprietenoasă sau o formă de guvernământ autoritară, unde la putere ar fi fost nu doar niște nemernici, ca în țara mea, ci niște nemernici duși cu pluta, care le-ar fi lăsat moștenire propriilor copii puterea în stat, cu tot cu datoria externă a țării și cu obscurantismul intern. De aceea, am considerat că am nimerit bine, și de asta nu prea mă interesau aceste lucruri. În mare parte, mă mulțumeau toate, mă mulțumea imaginea TV, pe care o vedeam în spatele geamurilor locuințelor pe unde am trăit, de asta am încercat să nu schimb prea brusc canalele, deoarece am reușit să observ că orice fel de atenție din partea realității montate în jurul meu se va termina în mod obligatoriu cu niște porcării anticipate sau pur și simplu cu nimicuri cotidiene. Realitatea însăși este o chestie mișto, dar este complet nesimțită la elaborarea statisticii posttraumatice, atunci când analizezi rezultatele tale și rezultatele ei, vezi că ea a încălcat de mai multe ori regulile, dar numai în

echipa ta există out-uri. Ce mă oprima cel mai tare era încercarea constantă și insistentă a acestei imagini TV de a intra cu mine în relații sexuale nefirești, adică, mai bine zis, voia să mă fută, folosindu-se mai exact de drepturile mele sociale și obligațiile creștinești. Mi-am trăit în mod vesel acești cincisprezece ani ai mei din viața de adult, fără să iau parte la construirea societății civile, fără să merg la secțiunile de votare, evitând cu succes orice fel de contact cu regimul anti-popor, dacă pricepeți la ce anume mă refer: nu m-a interesat politica, nu m-a interesat economia, nu m-a interesat cultura, nici măcar anunțurile meteo nu m-au interesat, deși erau, probabil, singurele chestii din această țară care insuflau încredere, cu toate acestea, nu m-au interesat.

Acum am 30 de ani. Ce s-a schimbat în ultimii 15 ani? Aproape nimic. Chiar și aspectul exterior al ăstuia... al președintelui nu s-a prea schimbat, așa cum au fost retușate portretele lui în trecut, la fel sunt retușate și acum, chiar și eu am observat asta. S-a schimbat muzica la radio, dar eu, în mare măsură, nu prea îl ascult. S-au schimbat hainele, însă, din câte îmi dau seama, anii '80 sunt în continuare la modă. Nu s-a schimbat imaginea TV, ea a rămas la fel de lipicioasă și otrăvitoare ca limonada vărsată pe parchet. Nu s-a schimbat clima, iernile sunt la fel de lungi, iar primăvara este mult așteptată ca înainte. S-au schimbat prietenii – unii au dispărut pentru totdeauna, în schimb au apărut alții noi. S-a schimbat memoria – ea a devenit mai lungă, dar nu și mai bună. Sper să fie de ajuns pentru încă vreo 60 de ani de futai cotidian neîncetat și echilibru spiritual indestructibil. Ce îmi doresc din plin. Amin.

Introducere nr. 1

16:50

17 iunie, în jurul orei cinci după-masă, Câinele Pavlov a încercat să intre la metrou. S-a apropiat de barieră, s-a dus direct la femeia în uniformă și a scos din buzunar legitimația de veteran. Femeia în uniformă s-a uitat la legitimație și a citit „Pavlova Vira Naumivna”. „Ei, și?”, întrebă ea.

- Bunica, spuse Câinele Pavlov.
- Unde-i bunica?
- Ea este, Câinele Pavlov arată legitimația. Bunica mea.
- Și ce?
- Ea e veteran de război.
- Bine, dar tu ce vrei?
- Ea a ars în tanc.

Femeia s-a uitat încă o dată la legitimație. Cine știe, își spuse ea, poate într-adevăr a ars, n-ai zice după fotografie.

- Păi, bine, zise ea. Dar de la mine ce vrei?
- Lăsați-mă să trec, spuse Câinele.
- Da' ce, și tu ai ars în tanc?
- Așteptați, începu să negocieze Câinele, poate eu îi duc mâncare.

- Ce mâncare?
- Păi, mâncare, Câinele încercă să-și amintească ce mănâncă bunica lui când primește ceva. Produse lactate, înțelegeți? Cașcaval.

— Cașcaval ești tu, spuse fără răutate mătușa în uniformă.

Câinele și-a dat seama cum arătau toate acestea dacă era să privești dintr-o parte. Că el acum se lovea cu capul de un zid uriaș și infinit, cu ajutorul căruia viața se separase de el, se lupta fără nicio speranță la succes, iar toate atracțiile vieții, cum ar fi, printre altele, și călătoria cu metroul, nu îi erau la îndemână, cam asta era situația. El și-a adunat toată forța și spuse ceva de genul că, cică, ascultați, femeie, el, desigur, nu spuse așa, dar conținutul era aproximativ acesta. Așa că, ascultați-mă cu atenție, spuse el, bine? Numai să nu vă enervați. Uitați ce-o să vă spun, femeie. Desigur, puteți să mă disprețuiți, văd că mă disprețuiți, mă disprețuiți, așa-i? Ascultați-mă, ascultați-mă, vreau să vă mai spun ceva, ascultați. Dar chiar și așa, înțelegeți, cum s-o spun, păi, dumneavoastră acolo, nu știu, puteți să vă raportați în multe feluri la asta, sunt de acord, pentru dumneavoastră poate să nu însemne nimic, dar trebuie să fiți de acord cu un lucru – bunica mea nu poate să moară de foame numai pentru că o nemernică de rahat nu-mi dă voie să intru la metrou, adică, mă scuzați, sunt nepotul ei legitim. Sunteți de acord? (ei, la acest punct ei pur și simplu au început să se înjure reciproc, dar fie și așa) – el s-a concentrat și s-a strecurat brusc pe lângă femeie, fluturând în aer cu legitimația de veteran, apoi a dispărut în măruntaiele răcoroase din subteran.

„Ce nemernic de rahat, își zise femeia. Eu, de fapt, sunt născută în '49.”

Câinele a ieșit lângă stadion pe un peron pustiu, cam peste o oră „Metalistul” juca ultimul său meci acasă, azi trebuiau să se adune cu toții, știți cum e, închiderea sezonului și chestii din astea, afară era o vară ploioasă, cerul – acoperit cu nori, și undeva chiar deasupra Câinelui se înălța stadionul pe jumătate ruinat, în ultimii ani s-a degradat de la ploi și s-a șubrezit, prin plăcile de beton începe să crească iarba, în special după ploi, tribunele erau pline de căcat de porumbei, dar și pe teren era căcat, mai ales când jucau ai noștri, o țară ruinată, mișcare sportivă ruinată, cârmacii principali au futut ce era mai important, după părerea mea, orice ai zice, pe vremea Uniunii³ existau două lucruri cu care te puteai mândri – campionatul de fotbal și arma nucleară, iar cei care au lăsat poporul fără astfel de atracții nu vor avea cu siguranță o bătrânețe liniștită, nimic nu distruge așa bine karma ca o politică națională de toată pula, acest lucru e sigur. Câinele a mai stat o vreme pe peron, din cealaltă direcție trebuiau să sosească prietenii, trebuia pur și simplu să-i aștepte. Câinele era obosit și epuizat – era deja a treia zi de când bea, mai era și vremea rea, cu siguranță se simțea rău din cauza vremii, avea tensiune, sau cum îi zice, cum se numește starea când bei de trei zile și brusc nu-ți mai recunoști rudele și prietenii? Cu siguranță e tensiunea.

Nici măcar nu-și putea aminti ce s-a întâmplat – vara a început așa de bine, ploua, Câinele își irosea cu succes și fără griji anii tinereții, până când prietenii din publicitate l-au introdus pe el, un șomer stabil, în măruntaiele industriei de

3 URSS.

publicitate, mai exact, l-au luat curier pentru departamentul de reclamă al ziarului lor. Câinele cu greu reușea să se țină de lucru, dar continua să se ducă. Nu prea aducea folos, dar era bine că măcar undeva era considerat om, oricum acest aspect nu prea îl interesa, dar, de asta sunt prietenii, ca să-ți controleze în mod grosolan și direct statutul social, eu am zis de la bun început că n-o să funcționeze, dar nu m-a ascultat nimeni, ziceau că nu-i nimic, că e în principal băiat de treabă, deși cam futut, bine, în regulă, am zis eu, bine.

Pe Câine îl puteai avea cam pentru zece zile, apoi el începea să bea și nu mai venea la muncă, iar ca să nu fie găsit, bea pe la prietenii. Câinele, la cei 19 ani ai lui, era prieten cu o jumătate de oraș, o noapte dormea chiar și la gară – își întâlnea acolo prietenii-ciuperari care mergeau cu trenul personal de dimineață undeva în Donbas după materie primă, el dormea împreună cu ei afară sub coloane, era de trei ori percheziționat de patrule, stătea acolo conștiincios până dimineață, ascultând povești despre ciuperci și alte lucruri termonucleare, în cele din urmă, nu mai rezista și se căra acasă. Aici era prins la telefon. Într-o stare normală, Câinele n-ar fi răspuns niciodată la telefon, însă în interiorul lui deja înotau păstrăvii reci argintii după o beție de trei zile și îl loveau cu cozile lor în ficat și rinichi atât de dureros, încât i se întuneca în fața ochilor și el a ridicat automat receptorul. „Câine? strigă în receptor. Să nu-ndrăznești să închizi telefonul!”: prietenii de la publicitate, Vova și Volodea, care l-au angajat în afacerea publicitară pe capul lor, stăteau undeva în biroul lor comsomolist și, smulgând unul de la celălalt receptorul, încercau să-l convingă pe Câine să vorbească cu ei, trecând din când în când pe înjurături. „Câine! au zis ei. – Important este să nu îndrăznești să închizi telefonul. Pede-

LEPIS | Welton
rastule! au zis ei, convingându-se că el îi ascultă. Dacă închizi telefonul, ai pus-o. Te rupem în două, ai auzit?” „Alo”, a zis Câinele drept răspuns. „Ce alo? s-au enervat Vova și Volodea. Ce alo? Ne auzi?” „Da”, a spus Câinele speriat. „Bine, se însuflețiră Vova și Volodea. Treaba e următoarea, acum e ora zece dimineață.” „Ce?”, Câinele în cele din urmă se sperie și închise telefonul. Acesta sună iar ca nebunul. Câinele răspunse nesigur. „Tu!!! se auzi urletul în receptor. Pederastule!!! Să nu-ndrăznești să închizi telefonul!!! Ne auzi??? Să nu-ndrăznești să închizi telefonul!!!” Câinele înghiți cu greu saliva. „Ne auzi?” „Aha”, a spus nesigur Câinele. „Treaba e următoarea, s-au agitat agenții de publicitate. Acum e ora zece dimineață. Să nu-ndrăznești să închizi telefonul!!! Ne auzi??? Să nu-ndrăznești să închizi telefonul!!! Acum e zece. La cinci jumate te așteptăm lângă stadion. Dacă nu vii, îți smulgem coaiele. Dacă vii, îți smulgem oricum coaiele. Dar e mai bine să vii. Ai înțeles???” „Da”, zise Câinele. „Ne-ai înțeles?!!”, nu s-au putut liniști agenții de publicitate. „Am înțeles”, spuse Câinele Pavlov, simțind cum păstrăvii înoată vesel undeva în zona gâtului. „Ce-i cu tine? au întrebat în cele din urmă agenții de publicitate. Nu te simți bine?” „Da.” „Ce să-ți aducem?” „Aduceți-mi vodcă.” „Pederastule”, au zis Vova și Volodea și au închis telefonul.

Câinele își trase puțin sufletul. E ora zece. Trebuia să își schimbe hainele sau să se dreagă, era mai bine, desigur, să se dreagă. Din camera alăturată intră bunica lui. Bunica aceasta a lui, el o iubea, ei, și lucruri de genul, umbla chiar cu legitimația ei de veteran, se poate spune că el chiar se mândrea cu ea, nu tocmai în mod obișnuit, dar până la o limită, spunea că ea a ars în tanc, nu prea mi-o pot imagina pe bă-

trânică cu cască de tanchist pe cap, deși orice e posibil. „Ce-i, Vitalik?”, întrebă ea. „Munca, bunico, răspunse Câinele. Munca.” „Ce fel de muncă e asta, începu să se plângă bunica. Ieri au sunat toată ziua, unde e acest pederast, au întrebat. Eu de unde să știu.”

17:22

Vova și Volodea au sărit din vagon, l-au luat pe Câine și au ieșit în stradă. Trăiești? au întrebat ei. Câinele era complet palid, nu se putea drege nicum, ei l-au târât la cantina de pe strada Plehanivska și au cumpărat două sticle de vodcă, nu te teme, au zis ei, mai întâi te readucem la viață, și doar apoi îți smulgem ouăle, n-avem niciun interes să-ți smulgem ceva în starea asta a ta, uită-te la tine, ei l-au ridicat până la vitrina cantinei, cantina era întunecată și goală, la fel ca majoritatea cantinelor din țară în aceste vremuri tulburi, au distrus țara, drace, privește, i-au zis Câinelui, uită-te cum arăți. Câinele era complet relaxat, se uita la vitrină în spatele căreia se afla vânzătoarea într-un halat alb, se uita și ea cum fix în fața ei, pe stradă, stau doi ticăloși cu față de huligani, care îl țin pe sub braț pe al treilea asemenea lor și arată spre ea cu degetul. Ea îi privea cu ură, Câinele a reușit cumva să-și concentreze privirea, și-a recunoscut reflexia și brusc a observat că în reflexia lui mai exista cineva, o ființă ciudată în haine albe și foarte mult machiaj pe față, care se rotea greu în învelișul lui, în limitele corpului lui, parcă încerca să evadeze din el, așa că Câinelui i s-a făcut rău și își spuse: acesta, fără îndoială, e sufletul meu, dar de ce are dinți de aur?

Timp de patruzeci de minute Câinele era resuscitat. În el au turnat vodcă și, după nu se știe ce legi ale fizicii, Câinele, umplându-se cu vodcă, a revenit la suprafață, i-a salutat pe toți, și pe el l-au salutat toți cei prezenți, bine ai revenit, pionierule-erou Câine Pavlov, ce tare că te-ai întors la noi, anume tu ne lipseai aici, aha, au spus cei prezenți, adică Vova și Volodea, pur și simplu trebuia să te resuscităm, ca să te putem privi încă o dată în ochi, deși beți, dar totuși onești, ca să ne spui cu gura ta de ce urăști atât de tare afacerea publicitară în general și pe noi doi cu Volodea în parte, spuse Vova, ce ți-am făcut ca să ne lași baltă, să ne părăsești cu o corespondență, aproape, destul de importantă, pentru care, dacă am putea, ți-am smulge de două ori coaiele. Și așa au purtat o discuție destul de prietenoasă, știți cum e, iar Câinele a revenit complet în lumea din care era să-l scoată afară propriul lui suflet, se uita în jur și asculta: păstrăvii stăteau undeva la fund, a zburat și îngerul rău în halat alb, dinți de aur și ciorapi de nailon, iar agenții de publicitate, Vova și Volodea, l-au târât într-un loc verde, undeva în spatele chioșcurilor de metal, vopsite în alb, și îl cinsteau generos cu vodcă. Societatea are nevoie de compromisuri.

18:15

De ce nu vin niciodată la stadion la timp, când acolo răsună marșurile și discursurile de bun-venit ale funcționarilor municipali? În primul rând, de regulă, ei nu vin întocmai treji și deja se orientează greu cu privire la oră, uneori chiar au probleme cu orientarea în sine, ce să mai vorbim de oră, dacă ei nu deosebesc anotimpurile, ba umblă în pulovere groase sub un soare dogoritor, ba în tricouri ude când cade prima ză-

padă. În al doilea rând, înainte de fiecare meci se organizează o loterie, iar ei nu cred în loterie, așa că nu mai avem despre ce discuta. În al treilea rând, îi putem înțelege și pe ei – când ai 19 ani și intri în sectorul tău, și toți văd, inclusiv miliția, în ce minunată stare de euforie te afli, ce poate fi mai excitant pentru tine? Apoi, după ce te vei face mare și vei lucra la bancă sau în biroul de gaze, după ce vei comunica cu realitatea prin televizor, iar cu prietenii prin fax, dacă vei avea prieteni, iar ei vor avea fax, în cazul acesta, desigur, te va durea-n pulă de o chestie ca euforia beată a teenagerilor, care-ți rupe capul și te aruncă în toate ambrazurile lumii, când ochii se umezesc de la excitare și sângele de sub unghii nu mai circulă de la faptul că, uite, câteva sute de persoane urmăresc cum intră cu toții pe stadion și își caută locurile, și chiar duc pe cineva în spate, numindu-l nu se știe de ce câine, îl pierd din când în când printre scaune, dar îl ridică iar cu încăpățănare și insistență și îl trag spre locurile lor preferate, cât mai departe de paznici, cât mai departe de vânzătoarele de înghețată, în general – cât mai departe de fotbal, așa cum ei îl înțeleg.

18:25

Câinele Pavlov și-a revenit din nou deja pe stadion, ce bine e să stai așa cu prietenii, își spuse el, pe bancă, undeva sub niște copaci, care se clatină în toate părțile și fac gălăgie, nu, brusc își zise el, aceștia nu sunt copaci, atunci ce sunt?

Câteva sectoare mai încolo, în stânga lor, sub o ploaie torențială de iunie, stăteau suporterii echipei rivale. Erau câteva zeci de persoane, de dimineață au ajuns în gară și mai multe patrule s-au târât în urma lor toată ziua, pe stadion li s-a oferit un sector separat, unde își fluturau triști steagurile

imbibate cu apă. Încă înainte de pauză ai noștri, nemulțumiți de rezultat și de vreme, au rupt gardul și au început să-i bată. De jos, de la teren, s-a ridicat la ei un grup de pompieri cadeți, iar poliția, în cele din urmă, n-a hotărât nimic mai bun decât să-i de-a afară pe toți de pe stadion, și a început să direcționeze lumea spre ieșire până se mai juca prima repriză; bineînțeles că toți au uitat de fotbal și au început să se preocupe de ai noștri din tribune, chiar și pe echipe le interesa mai mult bătaia decât scorul, era totuși mai interesantă, mai imprevizibilă, aici, pe teren, oricum totul era clar, în final cineva trebuia să piardă meciul, iar acolo, uite, se ducea o luptă, parcă era rugbi, iată deja și pompierii au primit în cap, și prima repriză era pe sfârșite, iar echipele se târau plictisite spre tunelul de ieșire, miliția îi scoate afară pe ultimii pelerini, așa că, la începutul celei de-a doua reprize, sectorul era deja gol. Doar steagurile rupte și călcate în picioare, ca niște stindarde fasciste în Piața Roșie, stăteau grele în bălți, ai noștri, aceia care au supraviețuit, se întorceau mulțumiți în sectorul lor, iar supporterii cei mai principali și încăpățânați se duceau la gară ca să-i vâneze pe cei care se vor întoarce acasă cu trenul; pe când, cam în al cincisprezecelea minut din repriza a doua, în tribune a dat buzna încă un pelerin, un tip tinerel, zdrențuit și ud, unde a fost până acum – nu se știe, dar cu siguranță a pierdut tot ce era mai interesant, a intrat grăbit și a văzut urmele bătăliei, și steagurile rupte ale echipei sale, și niciun prieten; unde-s ai noștri? – strigă el, întorcându-se spre tribunele inlemnite, hei, unde sunt toți ai noștri?! dar nimeni nu i-a putut spune nimic, le părea rău pentru băiat, chiar și extremiștii au amuțit, nu-și mai strigau sloganul plictisitor „arbitru-pederast”, se uitau stânjenți la băiat, se simțeau vinovați față de el, pe cuvânt – n-a ieșit

prea bine totul, iar tipul se uita de jos la sectoarele amuțite, se uita și la terenul ud, unde echipele alergau prin bălți, privea cerul nemișcat și rece și nu putea să priceapă – ce s-a întâmplat, unde sunt băieții, ce au făcut cu ei acești clovni, el a ridicat de pe jos o trompetă pionierească îndoită, în care a suflat înainte careva dintre prietenii lui căzuți, și a început să sufle pătrunzător, trist și disperat, încât toți au rămas mască, – pentru ce o făcea, fluiera, întorcându-se cu spatele și la teren, și la extremiști, și la pompierii tăcuți și rușinați, fluiera ceva de-al lui, ceva pe o notă numai de el știută, o notă tare și falsă, în care își punea tot curajul său, toată deznădejdea sa, toată dragostea sa pur tinerească pentru viață...

19:30

Chiar sub acoperiș, deasupra ultimelor rânduri, stăteau porumbeii somnoroși care se obișnuiseră deja cu pierderile echipei noastre, gurluiau adormiți, își duceau liniștiți traiul, nu deranjau pe nimeni, niște stoluri mișto ude, dar, uite, Câinele îi asculta ca prin vis, ei i se arătau în prostrația lui alcoolică și îl scoteau de acolo, știți, acea stare ciudată când vezi cu un ochi o lumină în față, iar cu celălalt, cum să explic asta, cu celălalt vezi ceea ce se poate numi o altă parte a luminii, ei, înțelegeți la ce mă refer, într-un cuvânt, atunci când îți sunt arătate foarte multe în același timp, dar tu te afli într-o stare în care nu mai poți vedea nimic. Și nici nu vrei. De aceea, Câinele a căzut pe podeaua de ciment și a început să se târască spre culoarul de trecere, strivind cu pieptul său chinuit cojile de semințe, chiștoacele și biletele la loterie. Ajuns la culoar, s-a ridicat în picioare și a pornit nesigur în sus, spre ultimul rând, s-a agățat acolo de o bară metalică și a rămas atârnat pe ea fără nicio putere –